

verdenens. Det har vi længe haft Anledning til at beskæftige os med, hver Gang vi talte om vor Valuta — herom skal jeg gøre en Bemærkning lidt senere.

Men naar man nu taler om Forbrugerinteressen overfor Prisstigningen, vil det maaske ikke være uberettiget, da man ofte skiller Samfundet i disse to Kredse: den producerende og sælgende paa den ene Side og den forbrugende paa den anden Side, at nævne, at den Del, som kun er producerende og sælgende, i Forhold til Forbrugerne er absolut meget mindre; for alle, ogsaa alle Producenter og alle handlende, er jo ogsaa Forbrugere. Man taler om Bagerens Priser og ser, at Bagerne værges deres Priser med alle de Midler, som de har til Raadighed. Men Bagerne husker jo nok paa, at de i Forhold til alt andet, hvad de skal anskaffe sig, er Forbrugere. Saaledes opstaar det almindelige Forhold i Samfundet, at enhver vil have den højeste Pris for sine egne Varer og betale den laveste for alt, hvad han skal anskaffe sig.

Det, som hele det danske Samfund maa have en Interesse i, er da først og fremmest, at vi kunde komme til et Prisniveau, der stod i et rimeligt Forhold til den øvrige Verdens. Det er ikke til Gunst for os, at vort Prisniveau ligger højere end det svenske, højere end det engelske, højere end det hollandske og højere end det amerikanske. Der opstaar i alt Fald, selv om enkelte har Fordel deraf, tror jeg, en samlet Samfundsinteresse i at faa dette Forhold udlignet. Endvidere kan der selvfølgelig være en overvejende Interesse hos de fleste Samfundsborgere mod den enkeltes Udnyttelse af for høje Priser, og hver Gang man hører et Eksempel som det, den ærede Ordfører for Socialdemokratiet, Hr. J. P. Nielsen, nævnte, om en Vare, som det koster 13 Ø. at frembringe, og som i Detailhandelen koster 1 Kr. 75 Ø., saa reagerer uvilkaarlig alle herimod og siger: Her foreligger der faktiske Urimeligheder og Meningsløsheder, som ikke burde findes i et rimeligt Samfund.

Men naar man derefter gaar til Spørgsmaalet om, paa hvilken Maade man kunde tilvejebringe et bedre Forhold paa disse Omraader, saa vil jeg for min Del advare imod i nogen Henseende at paaberaabe sig Krigsforholdene. Forholdene under Krigen kan ikke paaberaabes til Fordel for Forholdsregler nu. Det, der forelaa den Gang, var, hvad allerede andre har nævnt, et lukket Samfund, Tilførslerne var spærret ved faktiske Forhold, Pro-

duktionens Formindskelse, Formindskelsen af Transportmidlernes Mængde og ved Magtforhold, Beslutninger om, at Tilførsler til visse Lande skulde begrænses. Det var det ene. Det andet var, at de politiske Omstændigheder, de krigsførende Magters Interesser, der paalagde dem at paabyde andre Lande at føre en Kontrol saavel med Indførselen som med Udførselen, skabte et Samfund, der havde lukkede Grænser, og indenfor hvilket Statsmagten havde en Forpligtelse til at skaffe sig Klarhed over alt, hvad der førtes ind og førtes ud over Landets Grænser.

Alt dette medførte ikke blot Nødvendigheden af Statsindgriben, men ogsaa Mulighed for Statsindgriben. Nu kan jo disse Statsindgrebs Resultater vurderes forskelligt. Nogle vil være tilbøjelige til at undervurdere dem, andre vil maaske overvurdere dem; jeg tror, jeg for mit Vedkommende vurderer dem meget nøgternt. Men hvis man vil se nøgternt paa Tingene, maa man erkende, at Forholdene, som de var under Krigen, muliggjorde Indgreb. De muliggjorde ogsaa en faktisk Prissænkning. Det er rigtigt, hvad det ærede Medlem Hr. Kragh nævnte, at der tilsigtedes bevidst en Prissænkning af Hensyn til de Forhold, som bestod, og ogsaa af Hensyn til de Forhold, som vilde komme. Alt dette skal jeg ikke komme ind paa, men kun overfor den Kritik, som naturligvis altid fra dem, der stod i Opposition under Krigen, rettes imod det, der skete, fastslaa, at ved Krigens Slutning var det lykkedes ved Statsindgriben at tilvejebringe en saadan Prisniveau-sænkning herhjemme, at Danmark havde det laveste Prisniveau af alle neutrale Lande.

Altsaa, Statens Indgreb var nødvendige, og de var mulige. Det er imidlertid rigtigt, hvad det ærede Medlem Hr. Kragh siger, at dette er Historie. Jeg skal kun tilføje, at det vil blive Historie om igen, hvis lignende Tilfælde en Gang skulde indtræde paa ny. Saa vil de samme Krav melde sig, og hvad enten det er den ene eller den anden Side, der er ved Magten, vil den blive nødt til at bøje sig for de Omstændigheder og gøre det samme, som skete den Gang. Det kan man sige med fuld Sikkerhed, fordi de europæiske Lande i Krigens Tid regeredes af politiske Ministerier med højst forskellige Meninger, og alle følte de sig nødt til at gribe ind; hvad enten de var venstre-, moderat, radikalt, konservativt eller socialistisk prægede, alle maatte de gøre det samme.